

Předkládací zpráva

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, se předkládá mimo plán legislativních prací vlády na rok 2013 na základě aktuální potřeby.

Zákonem č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, který má nabýt účinnosti dnem 1. ledna 2015, se má nahradit dosavadní systém zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatelů za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání (§ 205d zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, § 365 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, a vyhláška č. 125/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) sociálním úrazovým pojištěním zaměstnanců.

Účinnost zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců byla opakovaně odkládána, a to zákonem č. 218/2007 Sb. na 1. leden 2010, zákonem č. 282/2009 Sb. na 1. leden 2013 a zákonem č. 463/2012 Sb. na 1. leden 2015. Tomuto zatím poslednímu odložení předcházelo zpracování rozsáhlé novely zákona, která měla nabýt účinnosti k 1. lednu 2013. Tato novela vyvolala značnou negativní reakci, nicméně kritika se týkala především platného zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců schváleného již v roce 2006. S ohledem na stanovisko Legislativní rady vlády a závěry Porady ekonomických ministrů i Rady hospodářské a sociální dohody vláda novelu zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců neschválila, protože došla k závěru, že namítané nedostatky vyplývající ze samotné koncepce zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců nelze překlenout jen novelizací zákona ani dalším odložením jeho účinnosti, a rozhodla o zrušení zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců a souvisejících zákonů. Současně uložila Ministerstvu financí a MPSV předložit analýzu dané problematiky s návrhem věcného řešení. Analýza byla schválena usnesením vlády č. 781 ze dne 24. října 2012 a současně bylo uloženo ministrům financí, práce a sociálních věcí a zdravotnictví předložit návrh zákona upravujícího povinné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu vzniklou pracovním úrazem a nemocí z povolání.

MPSV připravilo návrh zákona, kterým se zrušuje zákon o úrazovém pojištění zaměstnanců a související zákony. V rámci projednávání návrhu na zrušení zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců v Parlamentu ČR došlo k tomu, že Senát přijal k tomuto návrhu zákona komplexní pozměňovací návrh spočívající v odložení účinnosti zákona o 2 roky, tedy na 1. ledna 2015; tento komplexní pozměňovací návrh Poslanecká sněmovna schválila.

Ministerstvo financí vypracovalo návrh zákona upravujícího povinné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu vzniklou pracovním úrazem a nemocí z povolání. Uvedený návrh zákona již vládě předložen nebyl s ohledem na skutečnost, že nedošlo ke zrušení zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců a následně Ministerstvo financí požádalo vládu o zrušení uvedeného úkolu.

Cílem nyní předkládané právní úpravy spočívající v opětovném odložení účinnosti zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců a s ním souvisejících zákonů o jeden rok, tj. na 1. leden 2016, je vymezení potřebného časového prostoru nové vládě pro provedení celkového zhodnocení možností zabezpečení zaměstnanců při pracovním úrazu a nemoci z povolání, rozhodnutí o způsobu řešení zabezpečení zaměstnanců v těchto případech,

přípravu a projednání potřebných změn a pro promítnutí zvoleného řešení do právního řádu; rovněž je třeba brát zřetel i na dostatečnou legisvakanci.

Meziresortní připomínkové řízení

Materiál byl rozeslán do meziresortního připomínkového řízení dne 6. listopadu 2013, s termínem dodání stanovisek do 4. prosince 2013.

Návrh zákona byl rozeslán jak povinným připomínkovým místům, tak dalším subjektům (Rada seniorů ČR, Sdružení zdravotně postižených v ČR, Národní rada osob se zdravotním postižením, Asociace samostatných odborů ČR, Svaz průmyslu a dopravy ČR, Státní úřad inspekce práce, Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group, Česká pojišťovna, a.s., Česká asociace pojišťoven, Asociace kolektivního vyjednávání a Rada vlády pro BOZP). Celkem bylo osloveno 42 připomínkových míst.

Připomínky k návrhu zákona neměla tato připomínková místa: Ministerstvo dopravy, Ministerstvo obrany, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo životního prostředí, Úřad vlády – kabinet vedoucího ÚV, Česká národní banka, Hospodářská komora, Konfederace umění a kultury, Nejvyšší kontrolní úřad, Úřad vlády – sekretariát vládního výboru pro zdravotně postižené občany, Svaz měst a obcí, Český statistický úřad, Vládní zmocněnec pro lidská práva, Úřad vlády – Odbor pro koordinaci boje s korupcí, Národní rada osob se zdravotním postižením, Asociace samostatných odborů, Svaz průmyslu a dopravy.

Připomínky doporučujícího charakteru uplatnila tato připomínková místa: Ministerstvo kultury, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo zemědělství, Úřad vlády – Odbor kompatibility, Česká asociace pojišťoven.

Zásadní připomínky uplatnilo 5 připomínkových míst: Ministerstvo financí, Unie zaměstnavatelských svazů, Českomoravská konfederace odborových svazů, Rada vlády pro BOZP, Asociace kolektivního vyjednávání.

Přehled připomínek je uveden v části V. materiálu.

Zásadní připomínky Ministerstva financí byly projednány dne 18. prosince 2013.

Po projednání zásadních připomínek zůstává i nadále rozpor s Ministerstvem financí v otázce odložení účinnosti zákona.

Ministerstvo financí odložení účinnosti zákona pouze o jeden rok považuje za nedostatečné z hlediska prostoru dodržení legislativních lhůt, možností zapracovat do státního rozpočtu a střednědobého výhledu výdaje na realizaci zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců, zejména náklady související s převzetím pojištění Českou správou sociálního zabezpečení, potřebné legisvakance, případného dalšího posunu v návaznosti na realizaci jednoho inkasního místa, a případných priorit vyplývajících z programového prohlášení vlády.

Stanovisko předkladatele:

Podle názoru MPSV je lhůta 1 roku dostačující; doba téměř 2 let na přípravu potřebné právní úpravy je dostatečně dlouhá.

MPSV dále konstatuje, že na délku navrhovaného odkladu mají různá připomínková místa zcela protichůdné názory. Zatímco Ministerstvo financí považuje prodloužení doby nabytí účinnosti zákona o 1 rok za nedostatečné, považuje jednoroční dobu např. Rada vlády pro BOZP za maximální možnou.

Vymezení zásadních připomínek podstatné povahy

Českomoravská konfederace odborových svazů ve svém stanovisku souhlasí s novelizací zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců, a to však jen pokud jde o změny, které v mezidobí přinesl právní řád, a dále žádá, aby MPSV zahájilo všechny potřebné práce na zákoně o úrazovém pojištění tak, aby nabyl účinnosti nejpozději k 1. lednu 2016. Naproti tomu Unie zaměstnavatelských svazů jako zásadní připomínku uvádí, že systém úrazového pojištění je funkční a nyní není vhodná doba do něj zasahovat a destabilizovat ho.

Shrnutí:

Projednávání návrhu novely zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců svědčí o tom, že v názorech na další podobu zabezpečení zaměstnanců při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání existují zásadní rozpory.

MPSV proto připravuje pro Vládu ČR materiál, který má být podkladem pro její rozhodnutí o budoucí podobě zabezpečení zaměstnance při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. V návaznosti na rozhodnutí vlády o budoucím způsobu zabezpečení zaměstnance při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání budou pokračovat další práce v této oblasti.